

N.S. og straffeloven

Tankens Aars 9/3 - 1950

Av
direktør Lorentz Vogt

Dette innlegg av direktør Lorentz Vogt er svar på en betraktning under «Tidens Tanker» av res. kap. Alex Johnson.

Straffeloven av 1902 inneholder tre grupper av bestemmelser som har betydning i forbindelse med rettsoppgjøret.

- 1) Kapitel 8: Forbrytelser mot statens selvstendighet og sikkerhet. (Landsforræderi). Den mest påberopte paragraf er her paragraf 86 om «at yde fienden bistand».
- 2) Kapitel 9: Forbrytelser mot Norges statsforfatning og statsoverhoder. (Høiforræderi). Her er paragraf 98 hovedbestemmelsen. Dens ordlyder: Den som søker at bevirke eller at medvirke til, at rikets statsforfatning ved ulovlige midler forandres, straffes med h e f t e i minst fem aar.»
- 3) Ærekrenkelses mot Kongen personlig.

Disse tre arter av forseelser eller forbrytelser blandes idag stadig sammen. Men straffelovkommisjonen holdt dem i sin tid klart fra hverandre. Den uttalte således:

«Angrep på statens uavhengighet eller eksistens er i sitt vesen forskjellig fra angrep på statsforfatningen, og ingen av disse har noe vesentlig til felles med angrep på statsoverhodets person. Veksel i statsoverhodets person er i sig selv intet der utsetter en velordnet stat for fare, men en følge av begivenhetenes naturlige gang, som nettopp det arvelige monarki fremfor andre statsformer er beregnet på å tåle. Det synes da ingen grunn til å utsondre de groveste personlige angrep mot Kongen fra de øvrige og stille hine sammen med angrep på Her er distinksjonen mellom de

tre forhold klart og tydelig uttrykt.

Med hensyn til straffearten, så har paragraf 86 (landsforræderi) såvel hefte som fengsel. Det er en meget alvorlig forbrytelse. Paragraf 98 har utelukkende hefte. Der er intet infamerende ved å begå opprør. Herom uttalet kommisjonen:

«Med hensyn til straffen bemerkes at man alene har opstillet hefte som anvendelig. Visstnok kan der gies tilfelle, hvor handlingen er utsprunget av så lite undskydelige motiver at fengsel vilde være på sin plass, men det forstås lett, at i politisk ophissede tider vilde en domstol, hvis medlemmer tilhørte det motsatte parti, lett finne revolusjonsmenneskes handlinger ubetinget fordømmelsesverdige, også hvor de har hatt aktverdige grunner for sig. Under disse forhold er det det tryggeste å holde sig til heftestrafen for alle tilfelle.»

Når res. kap. Johnson skriver: «Men landssvik er nettopp opprør mot den lovlige regjering, når man samtidig støtter sig til fremmed makt», — så er det nettopp hvad landssvik ikke er. Når han vider skriver «Hovedsaken for mig er og blir at alle borgere er forpliktet til lojalitet mot den lovlige regjering ...» — så betviles ikke at det er hovedsak for ham. Men det har intet med landssvik å gjøre — men vel med paragraf 98.

Hadde man holdt denne linje klar, vilde man idag undgått noen bitterhet og mangen misforståelse. Det er nemlig svært mange NS-medlemmer som innrømmer sine revolusjonære tendenser, men ikke at de er landssvikere.

Straffelovskommisjonen som jeg ovenfor har citert, bestod av riksadvokat Getz (formann), statsminister Quam, høiesterettsdommer Vilhelm Scheel, høiesterettsdommer Thoresen, riksadvokat Smedal, ekspedisjonschef Woxen og lensmann Øverland. Dens sekretær var senere minister Urbye.

statens eksistens eller forfatning.»

100028

14

(U) flåte skib samle tonn. Flå lasteb passas og 46 tonn. Res

H. J DALJ. Severl anger

(S) ~~~~~

le fy

ater

nd

valuta annia «Rel-

rtalen ise til gode, kono- sie si- e kan e med ingen at det behov. tiden iteten t og i nalogi ifiske. ne at kapa- g Sve- tes på nulig-

er og 31.01